Walter Benjamin i Dani Karavan

Walter Benjamin i Dani Karavan

CARLES DUARTE I MONTSERRAT

El paisatge de Portbou sembla que travessi els segles. La naturalesa s'hi manifesta amb una bellesa nua i essencial, des de les lloses de llicorella a les clarors de la mar que s'hi arrecera. A Portbou conflueixen pedra i llum, la immensitat dels horitzons i la intimitat del silenci. S'hi ha commemorat fa poc el 75è aniversari de la mort del filòsof alemany Walter Benjamin, quan fugia del nazisme. Després d'haver aconseguit escapar de la França ocupada, es va trobar atrapat per la complicitat del règim de Franco amb la persecució despietada a què Hitler sotmetia els jueus i els dissidents. Benjamin complia aquestes dues condicions i estava predestinat a un camp d'extermini. De fet, ja s'havia vist obligat a deixar enrere l'amenaçadora Alemanya governada per Hitler. Aleshores, de primer es va instal·lar a Eivissa i en acabat, a França. Durant la II Guerra Mundial Portbou va ser punt d'arribada de refugiats, però l'exèrcit alemany el vigilava de prop. Walter Benjamin, que s'havia vist a mitjan mes de setembre de 1940 amb Hannah Arendt a Marsella, pocs dies després, entre el 24 i el 25, va fer a peu i clandestinament, amb una salut precària, el camí aspre des de Portvendres a Banyuls. Hi va arribar amb la fotògrafa Henny Gurland, futura esposa d'Erich Fromm, i Joseph, fill de Gurland. Les autoritats espanyoles els van negar l'acolliment i se'ls va anunciar que serien deportats. Van dormir a Portbou i, desesperat, Benjamin s'hi suïcidà. A la seva darrera carta, adreçada a Henny Gurland i Theodor W. Adorno escriu: "En una situació sense sortida, no tinc altra elecció que posar-hi terme. La meva vida finirà en un petit poble dels Pirineus on no em coneix ningú". Benjamin va ser un pensador compromès amb un sentit profund de l'existència. La seva concepció humanista es projectava en totes les seves reflexions. Benjamin es referia, amb una lucidesa descarnada, a la destrucció immensa que ha acompanyat l'ésser humà al llarg de les generacions i al vent incessant que ens empeny vers el futur. Les seves consideracions sobre l'art o sobre la memòria constitueixen fites inspiradores a l'hora d'orientar una concepció d'Europa que integri les aportacions al bagatge comú de les civilitzacions que han contribuït a configurar-la com un projecte que es fonamenta en el coneixement, en la consciència enriquidora de la diversitat, en el respecte a la pluralitat.
L'artista israelià Dani Karavan va assumir el repte de crear un memorial que dialogués amb el paisatge sense alterar-lo i que evoqués l'emoció de l'abisme que associem a la decisió d'acabar amb la pròpia vida. L'obra de Karavan commou perquè ens transmet el vertigen del que es precipita fins a un remolí persistent que sembla engolir el temps i els nostres ulls. A l'antic Ajuntament de Portbou l'arquitecte Norman Foster hi ha projectat, d'acord amb Dani Karavan, un centre de documentació i d'estudi que hauria de dedicar la seva atenció a Walter Benjamin i a la memòria europea.
Caldria apostar-hi, per fer-ne un focus fecund d'esperit europeu.

Font del document:
http://www.diaridegirona.cat/opinio/2015/11/08/walter-benjamin-dani-karavan/752028.html?utm_source=rss